

КУЛЬТУРУ — У МАСЫ

ПРАФЕСІЙНАЯ «КУХНЯ»

Каб «несці культуру ў масы» аднаго жадання, вядома, недастаткова. Сёлета Ірына атрымала дыплом Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры. Вучыцца там — гэта зусім не «лафа» пры ўмове няспыннага ўдзелу ў творчым працэсе.

— Першым часам я не разумела, што ж гэта такое: у раскладзе напісана, што вучымся з 11.00 да 14.00, а насамрэч ва «ўніверсі» даводзіцца сядзець з 9 раніцы да 9 вечара, — кажа Іра. — Пасля ўжо стала лягчэй, тым больш што з намі па такім жа раскладзе жылі і нашы педагогі (напрыклад, актрыса тэатра і кіно Алеся Пухавая, рэжысёр масавых свят Аляксея Камінскі).

І пра адпачынак у выхадныя заставалася толькі марыць.

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ».)

У гэтыя дні студэнтаў чакала практыка, якую знаходзілі выкладчыкі (дзе толькі не давлялося паўдзельнічаць — ад свята горада да Дэльфійскіх гульняў!). Ніякіх грошай за гэта, зразумела, студэнтам не плацілі, затое можна было паназіраць за «кухняй» будучай прафесіі.

— Мая спецыяльнасць — «рэжысура свят», — расказвае дзяўчына. — Падчас размеркавання аказалася, што многія едуць працаваць у вясковыя клубы. Пры паступленні пра

размеркаванні не думаеш увогуле. Але я лічу, што тое месца, якое дасталася мне, — гэта нармальны варыянт.

Пры узгаданні Смалявіч у выпускніка ВНУ сапраўды не павінны «падкошвацца» калені. Такая жаданая многімі сталіца зусім блізка, і штодзень шмат людзей едуць туды на працу на электрычках і маршрутках. Многія мінчане, дарэчы, таксама кожную раніцу гэтак жа дабіраюцца працаваць са сталіцы ў Смалявічы. Ірына тут пабывала яшчэ студэнткай, а таму крыху ведала, чаго чакаць ад горада.

ГАСЦІННЫ ПРЫЁМ І...

БУЛЬБА

...Пасля атрымання дыплама і пераезду на месца працы хацелася як мага хутчэй наладзіць быт:

— Я живу ў асобным пакоі, санвузел у нас з суседкай на дваіх адзін, а вось кухня ў інтэрнаце агульная на некалькі пакояў, — кажа Ірына. — Але я гатую на плітцы, якая ў мяне яшчэ са студэнцкіх часоў. Да таго ж нядаўна набыла электрапеч, таму з харчаваннем цяпер праблем няма.

Але, калі б цяжкасці з «правізіяй» і здарыліся, «галодная смерць» маладому спецыялісту ўсё роўна не пагражала. Як толькі Ірына прыехала ў Смалявічы, адразу ж стала ўладальніцай... бясплатнага мяска бульбы. Гэта вадзіцель, які дапамагаў перавозіць дзяўчыне рэчы з Мінска, па сваім жаданні заехаў дадому і набраў «другога хлеба».

— Найбольш здзівіла тое, што мяне з самага прыезду не пакідалі адну, — кажа Ірына, якая прыехала ўладкоўвацца на працу з адной толькі дамскай сумачкай.

— А дзе ж вашы рэчы? — здзіўлена спыталі ў яе.

А рэчы былі ў Мінску, у камеры захоўвання на вакзале. Пяць скрыняў і дзве сумкі. У раённым аддзеле культуры далі машыну з вадзіцелем і дапамаглі ўсё прывезці. Адна з калег пусціла Іру пажыць да сябе:

— Пакой у інтэрнаце, які належыць мясцоваму аграрна-тэхнічнаму ліцэю, я атрымала праз два тыдні пасля прыезду, — кажа дзяўчына. — Дагэтуль, без усялякіх грошай, жыла ў сям'і цудоўнага чалавека, Ларысы Уладзіміраўны Бусько.

БЫЦЬ УВЕСЬ ЧАС

У РУХУ!

Наш малады спецыяліст прыпыняе працу з рэквізітам, і мы ідзем прагуляцца па Смалявічах, у якіх Ірыне цягам як мінімум двух гадоў давядзецца працаваць. Цікава, дзе і як

тут адпачывае моладзь і колькі гэта каштуе? Ці таксама ў сталіцу ездзіць?

— О, пра гэта я пакуль ведаю мала, — усміхаецца Ірына. — Часам бачу машыны на плошчы, у якіх адчынены дзверы і гучыць музыка. Людзі побач стаяць, нешта абмяркоўваюць — «тусуюцца». Зразумела, у Смалявічах ёсць дыскатэка, кавярня, але я пакуль, калі дазваляе час, еду адпачываць да сяброў у Мінск.

Многім здаецца, што, пакінуўшы мегаполіс, чалавек атрымлівае перш за ўсё больш спакойны рытм жыцця. Ірына ж лічыць па-іншаму:

— Хоць ад майго дома да працы 15 хвілін хадзьбы, я з такой думкай не пагаджуся. Каб не засяроджвацца на праблемах, трэба пастаянна быць у руху. Акрамя асноўных абавязкаў, якія маю цяпер, двойчы на тыдзень езджу ў сталіцу займацца ў харовай капэле. На рабоце гэта захапленне толькі падтрымліваюць. Таму ў маім выпадку рытм жыцця застаўся амаль такім жа, як у Мінску.

Для «свецкага праменаду» сярэдзіна буднага дня — не самы прызваны час, таму з усіх «прынад» начнога жыцця Смалявіч удаецца больш-менш разгледзець толькі кінатэатр «Радзіма», які па сумяшчальніцтве — інтэрнэт-клуб і дыскатэка. У кіно на дзіцячы сеанс квіток каштуе 5 тысяч рублёў. За 25 тысяч можна пайсці на прэм'еру фільма.

«МІФЫ» НОВАГА ЖЫЦЦЯ

Мне прыгадаўся досыць распаўсюджаны «міф»: жыццё ў маленькіх гарадах больш таннае. На гэтую згадку Ірына толькі усміхаецца:

— Давайце зойдзем у крамы! У цэнтры горада іх сапраўды шмат. Некаторыя крамы працу-

юць дапазна, гадзін да 11 вечара. Да таго ж у Смалявічах ёсць і вядомы сеткавы гіпермаркет, на які, праўда, паглядзець не давлялося: далекавата ад Дома культуры. Ubачыўшы цэннікі на малако, каўбасу, крупы і іншыя прадукты, пераконваемся ў тым, што лічы такія ж, як і ў сталіцы, — хіба што хлеб і кандытарскія вырабы мясцовай выпечкі больш танныя.

Ірына ў справе смалявіцкага шопінгу чалавек больш спрактыкаваны, чым я:

— Некаторая садавіна і гародніна нават даражэйшая, чым у Мінску. А яшчэ касметыка адрозніваецца па кошце. Вось такі лак для пазногцяў набывала нядаўна ў сталіцы на некалькі тысяч менш.

Пра заробак Ірына сціпла сказала: «Зарплата ў мяне невялікая — 1 мільён 700 тысяч рублёў, але два гады трэба неяк пратрымацца».

Дзяўчыне зараз вельмі хочацца набыць сёе-тое з тэхнікі ў дом: тэлевізар, напрыклад, а яшчэ нядрэнна было б інтэрнэт правесці. На новым месцы «без нічога» досыць цяжка...

Паразмаўлялі мы пра жыццё і планы на будучыню. Пра тое, ці жадае Ірына застацца ў Смалявічах пасля абавязковых двух гадоў адпрацоўкі, я не запыталася наўмысна. Надрукаваны на старонках газеты, яе адказ выглядаў бы як нейкае абяцанне... А падсумаваць вынікі ўсяго вышэйнапісанага дапамагла выпадковае свядомае. Назад у Мінск давлялася ехаць на маршрутку. Праз некалькі кіламетраў пасля Смалявіч пабачыла шылду на аўтобусным прыпынку. Там было напісана «Новае жыццё»...

Ганна ГАРУСТОВІЧ.

Фота аўтара.

Мінск — Смалявічы — Мінск.

Крокі ў будучыню

ЯК
З БУХГАЛТАРА
ЗРАБІЦЬ
ПРАГРАМІСТА...

Прафесійную ІТ-адукацыю ў Беларусі цяпер можна атрымаць не толькі ў ВНУ ці на спецыялізаваных курсах. У кастрычніку пачынаецца навучанне ў беларускай камп'ютарнай акадэміі «ШАГ».

Акадэмія — гэта частка міжнароднай сеткі, якая з'явілася ва Украіне 14 гадоў таму. Сёлета адкрываюцца навукальныя лабараторыі ў Мінску, а ў наступным годзе плануецца абсталяваць іх і ў абласных гарадах.

Дырэктар беларускай камп'ютарнай акадэміі Аліна Даўгіч займалася падборам персаналу ў ІТ-кампаніях, таму вельмі добра ведае пра вялікі недахоп кадраў у сферы інфармацыйных тэхналогій. Між іншым, у Беларусі ІТ-сфера развіваецца вельмі імкліва. Гэта перспектыўная і высокааплатная галіна.

Навучанне ў акадэміі прадугледжана наступнае: 2,5 года — доўгатэрміновы курс і 1 год — кароткатэрміновы. Па словах Аліны, будучым студэнтам неабавязкова мець нават базавыя тэхнічныя веды: іх можна будзе атрымаць у акадэміі «з нуля». У праграме для пачаткоўцаў — паступовае ўвядзенне ў інфарматыку, алгарытмізацыю, логіку...

— Каб з бухгалтара зрабіць праграміста, трэба, каб ён спачатку перастаў быць бухгалтарам. Гэтым мы і будзем займацца — мяняць мысленне людзей, — раскрывае метадыку навучання дырэктар установы.

Апроч курсаў для студэнтаў, акадэмія плануе праводзіць майстар-класы, у якіх змогуць удзельнічаць усе ахвотныя. А яшчэ на яе базе будзе праходзіць рэгіянальны этап міжнароднага конкурсу ІТ-праектаў «Залаты Байт», які стартуе ўжо ў кастрычніку.

Дзяіна СЕРАДЗЮК.

Бюджэту «кароткіх штоніках»

СТАЦЬ БАГАТЫМ... З МАЛЕНСТВА

Не будзе адкрыццём сцвярджанне, што традыцыйнай «крыніцай» папаўнення бюджэту для дзяцей з'яўляюцца іх бацькі ці іншыя родныя. Ну, сапраўды, адкуль яшчэ ў малечы могуць уззяцца сродкі? Яны ж зарплату не атрымліваюць. Але, як высвятляецца, падлеткі (нават малодшыя школьнікі) могуць самастойна зарабляць. Праўда, пры адной істотнай умове — наяўнасці пэўных ведаў пра грошы. Праграма па фінансавай граматыцы сярод дзяцей і падлеткаў «Афлатун» можа ў гэтым дапамагчы.

Навука

ад «мільянераў» з трушчоб

Гэты праект нарадзіўся ў Індыі. Там шмат дзяцей, у якіх няма бацькоў і нават даху над галавой. Жыццё прымусіла іх навучыцца зарабляць самастойна: няхай і не вялікія, але свае грошы. Таму заснавальнікі праекта вырашылі падказаць такім дзецям, як можна развіваць уласны бізнес. А пасля праграма пачала прывабліваць усё большую аўдыторыю, і цяпер фінансавай граматыцы вучацца ў 101 краіне — не толькі дзеці-сіроты, хлопчыкі і дзяўчыны з малазабяспечаных сем'яў, але і проста звычайныя падлеткі, паколькі ў многіх краінах курсы па фінансавай граматыцы пакуль што ў школах не выкладаюцца.

У Беларусі ў некалькіх навукальных установах такія спецыяльныя факультатывы і дадатковыя заняткі ўжо з'явіліся. Да таго ж у Нацыянальным інстытуце адукацыі на аснове матэрыялаў праекта «Афлатун» распрацавана адпаведная вучэбная праграма.

Першы крок —

ён важны самы

Вынікі заняткаў на такіх курсах не прымушаюць сябе кахаць. Напрыклад, два хлопчыкі з Таджыкістана — Джамшад і Джавахір — пасля

іх наведвання ацанілі патрэбы свайго раёна і адкрылі ўласны бізнес, пакуль што невялікі. Яны оптам закупілі карткі для папаўнення рахунку мабільнага тэлефона, бо ў іх населеным пункце не ўсе мелі магчымасць рабіць гэта рэгулярна і такім чынам не маглі карыстацца мабільнай сувяззю. Хлопчыкі пачалі прадаваць іх у розніцу ўсім ахвотным.

У беларускіх маленькіх «прадпрыемальнікаў» ужо таксама ёсць свае дасягненні. У 2011 годзе смаргонскія школьнікі пры дапамозе мясцовага Кансультацыйнага цэнтра па ахове дзіцячых правоў вырашылі рэалізаваць праект па рамонце старога мэблі. Падчас летніх канікул вучні 4-х класаў (17 дзяўчынак і 8 хлопчыкаў) пры падтрымцы адукацыйных устаноў і цэнтраў заняліся адрамантаваць 35 сталоў і 210 крэслаў. 30 працэнтаў свайго даходу яны аддалі мясцоваму дзіцячаму дому, а астатнія — уклалі ў гэты ж праект. Вось і атрымліваецца, што нават у 10 гадоў можна працаваць у сапраўднай бізнес-камандзе.

Каб мара стала рэальнасцю!

Пакуль што «Афлатун» рэалізуецца ў трох беларускіх гарадах: у Гродне (у школе для дзяцей з парушэннямі слыху), Смаргоні і Кобрыне.

Кобрынскія навучэнцы і прыехалі на «круглы стол» па развіцці праграм фінансавай граматыцы сярод дзяцей і падлеткаў, арганізаваны прадстаўніцтвам Міжнароднага дзіцячага фонду пры падтрымцы сакратарыята «Афлатун», каб не толькі раскажаць, чаму навучыліся, але і прадеманстравалі. Дзяўчыны і хлопчыкі займаюцца ў сацыяльным інтэрактыўным тэатры «Позірк», таму паказалі ўдзельнікам спектакль «Мара застаецца марай», пастаўлены па ўласным сцэнарыі.

...Падлетак вельмі хацеў быць гітарыстам у музычнай групе. І вось, здаецца, яго мара пачынае збывацца — ён атрымаў запрашэнне. Але ёсць умова — наяўнасць электрагітары. Грошай на яе ў хлопчыка няма, а бацькі дапамагчы адмовіліся. Фінал у гісторыі сумны: хлопец так і

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

не змог набыць музычны інструмент.

Тэатр кобрынскіх школьнікаў невыпадкова называецца інтэрактыўным — глядачы таксама могуць прыняць непасрэдна ўдзел і нават змяніць сюжэт спектакля. Вось і ўдзельнікі «круглага стала» вырашылі перайграць дзёну, дзе, на іх думку, бацькі няправільна аднесліся да сынавай просьбы. Яны паралілі хлопцу знайсці сабе працу і нават падказалі яму некалькі варыянтаў.

Кіруй сваімі
фінансамі сам!

Начальнік аддзела Нацыянальнага банка Юлія Саковіч лічыць, што ў апошнія гады праблема павышэння фінансавай граматыцы становіцца ўсё больш актуальнай. Галоўны банк краіны і міжнародны Альянс за фінансавую даступнасць правялі анкетаванне, у тым ліку і сярод нашых землякоў. Рэспандэнтам трэба было разлічыць працэнты па ўласным дэпазіце, назваць узровень інфляцыі ў 2011 годзе і ведаць прыблізную стаўку па банкаўскіх дэпазітах. Толькі 5 працэнтаў з усіх апытаных правільна адказалі на пастаўленыя пытанні...

Зараз ствараецца цэлая сістэма, якая прадугледжвае навучанне фінансавай граматыцы праз сродкі масавай інфармацыі. Па ініцыятыве Нацыянальнага банка з'явіўся мультфільм «Азбука грошай, або Як дапамагчы дзіцяці вырасці багатым».

На Захадзе неабходнасць ведаў пра тое, як зарабіць грошы і як правільна разлічыць свае выдаткі, даўно ўжо стала зразумелай і насельніцтву, і ўрадам. У Германіі, напрыклад, кожнае дзіця з малых гадоў мае банкаўскі рахунак, які папаўняе ўласнымі намаганнямі. Важна, каб дзеці зразумелі, што грошы бацькі атрымліваюць не проста так, а за выкананую працу.

Надзея ЮШКЕВІЧ.